

GIBRID O‘QITISH METODIKASI ASOSIDA GOSPITAL MAKTAB O‘QUVCHILARINING INGLIZ TILIDAGI NUTQIY KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Uralov Mirshod

O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti

tayanch doktoranti

E-mail: mirshoduralov4@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23530526>

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi gospital maktab o‘quvchilarining ingliz tilidagi nutqiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda gibridd o‘qitish metodikasidan foydalanish imkoniyatlari yoritiladi. An‘anaviy va masofaviy ta’lim shakllarini uyg‘unlashtirish, kommunikativ topshiriqlarni raqamli muhitga moslashtirish hamda o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda o‘quv jarayonini loyihalash masalalari tahlil qilinadi. Gospital ta’limda gibridd o‘qitishning tashkiliy-metodik komponentlari hamda kommunikativ faoliyatni baholash mezonlari taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: gibridd ta’lim, gospital maktab, kommunikativ kompetensiya, ingliz tili, raqamli texnologiyalar, nutqiy ko‘nikmalar, interaktiv metodlar, masofaviy ta’lim

Аннотация. В данном тезисе рассматриваются возможности использования методики гибридного обучения для развития речевых навыков учащихся гостеприимных школ на английском языке. Анализируются вопросы интеграции традиционных и дистанционных форм обучения, адаптации коммуникативных заданий к цифровой среде, а также проектирования учебного процесса с учётом индивидуальных возможностей учащихся. Предлагаются организационно-методические компоненты гибридного обучения в условиях гостеприимного образования и критерии оценки коммуникативной деятельности.

Ключевые слова: гибридное обучение, гостеприимная школа, коммуникативная компетенция, английский язык, цифровые технологии, речевые навыки, интерактивные методы, дистанционное обучение

Abstract. This thesis explores the possibilities of using a hybrid teaching methodology to develop the English-language speaking skills of hospital school students. It examines the integration of traditional and distance learning formats, the adaptation of communicative tasks to digital environments, and the design of the learning process based on students’ individual abilities. The thesis proposes organizational and methodological components of hybrid teaching in hospital education, as well as criteria for assessing communicative performance.

Keywords: hybrid learning, hospital school, communicative competence, English language, digital technologies, speaking skills, interactive methods, distance learning

Ta’lim jarayonining raqamlashtirilishi o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda o‘qitishning moslashuvchan shakllarini tashkil etish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Ayniqsa, ta’lim jarayonida muntazam ishtirok etishi turli obyektiv omillarga bog‘liq bo‘lgan o‘quvchilar uchun an‘anaviy va masofaviy o‘qitish imkoniyatlaridan birgalikda foydalanish muhim ahamiyatga ega. Bunday yondashuv gospital ta’lim sharoitida ham dolzarb bo‘lib, davolanish jarayonidagi o‘quvchilarning ingliz tilini o‘rganish faoliyatini uzluksiz qo‘llab-quvvatlashga xizmat qilishi mumkin.

Ilmiy adabiyotlarda gibridd yoki aralash ta’lim (*blended learning*) an‘anaviy yuzma-yuz o‘qitish va raqamli ta’lim komponentlarini maqsadli integratsiyalashga asoslangan yondashuv sifatida izohlanadi. C. R. Graham (2006) aralash ta’lim tizimlarining konseptual asoslarini tahlil

qilib, yuzma-yuz va kompyuter vositasidagi o’qitish muhitlarining uyg’unlashuvini mazkur yondashuvning muhim xususiyati sifatida ko’rsatadi [1]. Biroq gibrid ta’limning samaradorligi faqat turli texnologiyalardan foydalanish bilan emas, balki ularning pedagogik maqsad va o’quv natijalariga muvofiq tanlanishi bilan belgilanadi.

Gospital maktablarda gibrid o’qitish metodikasini ishlab chiqishda an’anaviy ta’lim muhitiga xos bo’lgan ayrim talablarni qayta ko’rib chiqish zarur. Chunki davolanish jarayonida o’quvchilarning mashg’ulotlarga qatnashish imkoniyatlari bir xil bo’lmasligi, o’quv faoliyati esa tibbiy muolajalar, dam olish va individual kun tartibiga muvofiqlashtirilishi mumkin. Shu sababli gibrid o’qitish metodikasi o’quvchining mavjud imkoniyatlariga qarab ta’lim shakllari o’rtasida moslashuvchan o’tishni nazarda tutishi lozim.

Ingliz tilini o’qitishda gibrid yondashuvdan foydalanishning muhim jihati nutqiy faoliyat turlarini o’zaro bog’liq holda rivojlantirishdir. Tinglab tushunish, o’qish, gapirish va yozish ko’nikmalarini shakllantirishda individual hamda hamkorlikka asoslangan topshiriqlarning uyg’unligi ta’minlanishi kerak. Bunda kommunikativ vazifa darsning asosiy didaktik birligi sifatida qaralib, raqamli vositalar ushbu vazifani bajarish imkoniyatlarini kengaytiruvchi omil vazifasini bajaradi.

Gospital maktab o’quvchilariga ingliz tilini gibrid metodika asosida o’qitishda **diagnostik, loyihalash, kommunikativ-amaliy va reflektiv-baholash bosqichlaridan iborat metodik ketma-ketlikni** qo’llash taklif etiladi.

Diagnostik bosqichda o’quvchining ingliz tilini bilish darajasi, mavjud nutqiy ko’nikmalari, raqamli vositalardan foydalanish imkoniyatlari hamda individual ta’lim ehtiyojlari aniqlanadi. Mazkur bosqichning vazifasi o’quvchini faqat til darajasi bo’yicha tasniflash emas, balki uning muayyan kommunikativ vazifalarni bajarish imkoniyatlarini ham baholashdan iborat. Bunda qisqa suhbatlar, tinglab tushunish topshiriqlari va sodda kommunikativ vaziyatlardan foydalanish maqsadga muvofiq.

Loyihalash bosqichida diagnostika natijalariga muvofiq individual o’quv maqsadlari belgilanadi va ularga erishish uchun zarur bo’lgan metodlar, materiallar hamda texnologik vositalar tanlanadi. Mazkur jarayonda P. Mishra va M. Koehler (2006) tomonidan ishlab chiqilgan TPACK konsepsiyasiga tayanish mumkin. Ushbu model o’qituvchining fan mazmuni, pedagogik yondashuvlar va texnologik imkoniyatlar haqidagi bilimlarini o’zaro integratsiyalash zarurligini asoslaydi [2]. Gospital ta’limda esa bu integratsiya o’quvchining jismoniy va psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda amalga oshirilishi kerak.

Kommunikativ-amaliy bosqichda o’quvchilar ingliz tilida real yoki modellashtirilgan muloqot vaziyatlariga jalb etiladi. Mashg’ulotlar mazmunini loyihalashda o’quvchilarning yosh xususiyatlari va til darajalariga ko’ra differensial yondashuv qo’llanishi mumkin.

Jumladan, A1 darajasidagi o’quvchilar uchun *Introducing Myself, My Family* va *My Favourite Things* kabi mavzularda qisqa dialoglar hamda sodda audiotopshiriqlar tashkil etiladi. Ushbu mashqlar asosida o’quvchilar oddiy savollarni tushunish, ularga javob berish va o’zlari haqida qisqa ma’lumot taqdim etishga o’rgatiladi.

A2 darajasidagi o’quvchilarga *Making Plans, Describing Experiences* va *Giving Directions* kabi mavzular asosida kommunikativ vazifalar taklif etilishi mumkin. Mazkur topshiriqlarda o’quvchilar juftlikdagi suhbat, qisqa ovozli xabarlar almashish hamda vaziyatli dialoglar tuzish orqali nutqiy faoliyatni mashq qiladilar.

B1 darajasidagi o’quvchilar uchun esa *Expressing Opinions, Solving Everyday Problems* va *Discussing Future Goals* kabi mavzular asosida muammoli vaziyatlarni muhokama qilish, fikrlarni dalillash hamda kichik guruhlarda hamkorlikdagi vazifalarni bajarish imkoniyatlari

yaratiladi. Bunday faoliyat o‘quvchilarning mustaqil fikr bildirish, suhbatdosh fikriga munosabat bildirish va muloqotni davom ettirish ko‘nikmalarini rivojlantirishga yo‘naltiriladi.

Mazkur topshiriqlarni tashkil etishda sinxron va asinxron ta’lim shakllarining maqsadli uyg‘unligiga e’tibor qaratish zarur. Sinxron mashg‘ulotlar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida bevosita muloqotni tashkil etish uchun qulay bo‘lsa, asinxron topshiriqlar o‘quvchiga individual sur’atda ishlash imkonini beradi. Masalan, o‘quvchi jonli suhbatda ishtirok eta olmagan vaziyatda qisqa audioyozuvni tinglab, unga ovozli javob tayyorlashi yoki muayyan kommunikativ vaziyatga oid yozma xabar yaratishi mumkin. Bunday moslashuvchanlik ta’lim jarayonida ishtirok etishning muqobil yo‘llarini ta’minlaydi.

Gibrid o‘qitishda topshiriqlarning hammabopligini ta’minlash ham muhim metodik talabdir. CAST tashkilotining 2024-yilda yangilangan *Universal Design for Learning Guidelines 3.0* tavsiyalarida o‘quvchilarning ta’lim faoliyatiga jalb etilishi, o‘quv materiallarini turli shakllarda taqdim etish hamda bilim va ko‘nikmalarni namoyon qilishning muqobil imkoniyatlarini yaratishga alohida e’tibor qaratilgan [3]. Mazkur tamoyillar gospital ta’lim sharoitida audio, matn va interaktiv muloqot shakllarini o‘quvchining individual ehtiyojlariga moslashtirish uchun metodik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Refleksiv-baholash bosqichida o‘quvchining kommunikativ faoliyatdagi individual rivojlanish dinamikasini aniqlash nazarda tutiladi. Bunda faqat grammatik to‘g‘rilik emas, balki muloqot maqsadiga erishish, nutqning tushunarligi, suhbatda ishtirok etish va kommunikativ strategiyalardan foydalanish kabi mezonlar ham hisobga olinishi lozim.

Yevropa Kengashining 2020-yilda nashr etilgan CEFR qo‘shimcha jildida til o‘rganuvchilarning og‘zaki va yozma interaksyasi, onlayn muloqoti hamda mediatsiya faoliyatini baholashga doir deskriptorlar keltirilgan [4]. Ushbu deskriptorlarni gospital maktab sharoitiga moslashtirish orqali turli darajadagi o‘quvchilarning kommunikativ rivojlanishini kuzatish mumkin.

Shu bilan birga, gibrid ta’limni tashkil etishda texnologik vositalardan foydalanish o‘quvchining sog‘lig‘i va ta’limiy ehtiyojlari bilan muvofiqlashtirilishi zarur. Raqamli topshiriqlarning davomiyligi, ekran qarshisida ishlash vaqti hamda bevosita muloqot yuklamasi tibbiyot xodimlari tavsiyalari va o‘quvchining holati asosida belgilanishi maqsadga muvofiq. Ayniqsa, o‘quvchilar ishtirokidagi ovozli yoki videomateriallarni saqlash va almashishda shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish talablariga rioya etilishi muhimdir.

Xulosa

Gospital maktablarda ingliz tilini gibrid metodika asosida o‘qitish o‘quv jarayonining moslashuvchanligini ta’minlash bilan birga, o‘quvchilarning kommunikativ faoliyatda ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. Diagnostik, loyihalash, kommunikativ-amaliy va refleksiv-baholash bosqichlarining o‘zaro bog‘liqligi ta’lim mazmunini individual ehtiyojlarga muvofiqlashtirishga xizmat qiladi. Sinxron va asinxron topshiriqlarni kommunikativ yondashuv asosida uyg‘unlashtirish, nutqiy faoliyatni darajalar bo‘yicha differensial tashkil etish hamda muntazam formativ baholash gibrid metodikaning muhim tarkibiy qismlaridir. Taklif etilgan metodik ketma-ketlikning samaradorligini aniqlash esa keyingi pedagogik tajriba-sinov tadqiqotlarining vazifasi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. In C. J. Bonk & C. R. Graham (Eds.), *The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs* (pp. 3–21). Pfeiffer.

2. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. Teachers College Record, 108(6), 1017–1054. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>
3. CAST. (2024). Universal Design for Learning Guidelines version 3.0. <https://udlguidelines.cast.org/>
4. Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume. Council of Europe Publishing.